

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

NGUYỄN KHẮC PHÊ

Những cánh cửa
đã mở

TIỂU THUYẾT

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

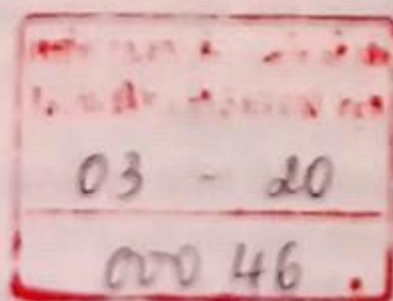

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

NGUYỄN KHẮC PHÊ

Những cánh cửa đã mở

TIỂU THUYẾT

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Nền văn học cách mạng Việt Nam được Bác Hồ đặt nền móng từ những năm đầu thế kỷ 20 và có bước phát triển rực rỡ từ sau Cách mạng tháng 8/1945, đặc biệt là trong sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng lại đất nước sau chiến tranh. Đó là thành tựu to lớn và phong phú cả về nội dung, tư tưởng, nghệ thuật và đội ngũ sáng tác. Những tác phẩm văn học kết tinh tài năng, tâm huyết của nhiều thế hệ nhà văn đã đi vào kỷ ức hàng triệu người Việt Nam, góp phần nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách con người Việt Nam, làm giàu có thêm những giá trị văn hóa Việt Nam mà ông cha ta đã dày công xây dựng. Tập đại thành văn học cách mạng và kháng chiến là bức tượng đài kỳ vĩ ghi lại diện mạo đất nước và con người Việt Nam về một thời kỳ vĩ đại của dân tộc, đưa tiến trình hiện đại hóa văn học lên một tầm cao mới.

Nhằm tôn vinh những đóng góp to lớn vào nền văn học cách mạng, Đảng và Nhà nước quyết định trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước cho các tác phẩm văn học xuất sắc. Tiếp theo bộ sách văn học được Giải thưởng Hồ Chí Minh do Nhà

xuất bản Văn Học xuất bản, Nhà nước đã quyết định giao cho Hội Nhà văn Việt Nam và Nhà xuất bản Hội Nhà Văn thực hiện dự án "Công bố và phổ biến các tác phẩm văn học được Giải thưởng Nhà nước" (giai đoạn thực hiện 2014 - 2015).

Với Nhà nước đầu tư xuất bản bộ sách lớn này không chỉ động viên, khích lệ các nhà văn tiếp tục lao động sáng tạo mà còn là công trình thực hiện Nghị quyết 9, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI: "Xây dựng văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước". Với ý nghĩa ấy, tác phẩm của mỗi tác giả được trân trọng in riêng; tôn trọng tính lịch sử, tinh nguyên bản và thống nhất về quy cách, chất lượng, thẩm mỹ... theo tiêu chí của Chính phủ.

Với lòng trân trọng và ý thức trách nhiệm cao, tập thể cán bộ, biên tập viên Nhà xuất bản đã hoàn thành bộ sách quý với sự cố gắng cao nhất. Bộ sách gồm những tác phẩm của 121 tác giả được trao Giải thưởng Nhà nước qua ba đợt, năm 2001, năm 2007 và năm 2012.

Nhà xuất bản Hội Nhà Văn chân thành cảm ơn sự quan tâm và tạo điều kiện của các cơ quan chức năng của Chính phủ, Liên hiệp các hội văn học nghệ thuật Việt Nam, Ban chấp hành Hội Nhà Văn Việt Nam giúp đỡ chúng tôi thực hiện dự án quan trọng này.

Xin trân trọng giới thiệu bộ sách đến bạn đọc trong và ngoài nước.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

Nhà văn

NGUYỄN KHẮC PHÊ

TIỂU SỬ

Nhà văn Nguyễn Khắc Phê, bút danh khác Trung Sơn, Nguyễn Hoàng, sinh ngày 26 tháng 4 năm 1939. Quê quán: Xã Sơn Hòa, huyện Hương Sơn, tỉnh Hà Tĩnh. Dân tộc: Kinh. Tôn giáo: Không. Đảng viên Đảng CSVN. Vào hội năm 1977.

QUÁ TRÌNH SÁNG TÁC: Sau 1954, ra Hà Nội bán sách dạo, dạy kèm để đi học thêm. Năm 1956 vào học Trường Kỹ thuật giao thông, 15 năm (1959-1974) là cán bộ ngành giao thông vận tải trên các công trường cầu đường. Tham dự khóa 3 trường bồi dưỡng viết văn trẻ (1969-1970); chuyển về Hội văn nghệ Quảng Bình từ năm 1974. Nhiều năm làm Phó tổng biên tập, Tổng biên tập *Tạp chí Sông Hương*, Phó chủ tịch Hội Văn nghệ Thừa Thiên - Huế.

TÁC PHẨM ĐÃ XUẤT BẢN: *Vì sự sống con đường* (tập kí sự, 1968); *Đường qua làng Hạ* (tiểu thuyết, 1976); *Đường giáp mặt trận* (tiểu thuyết, 1976); *Chỗ đứng người kĩ sư* (tiểu thuyết, 1980); *Miền xa kêu gọi* (tiểu thuyết, 1985); *Những cánh cửa đã mở* (tiểu thuyết, 1986); *Nếu được chết thay em* (tiểu thuyết, 1989); *Lê Văn Miến - người họa sĩ đầu tiên, người thầy đầu tiên* (Tập nghiên cứu, 1995); *Những chặng đường từ Huế* (tập phóng sự, bút ký, 1996); *Mười ngày và cả mười năm*

(tiểu thuyết, 1997); *Nền móng của những tầng cao* (tập ký sự, 1997); *Đời hoa* (tập tản văn, 1999); *Thập giá giữa rừng sâu* (tiểu thuyết, 2003); *Hiện thực và sáng tạo tác phẩm văn nghệ* (tập phê bình, lý luận, chân dung văn nghệ sĩ, 2006).

GIẢI THƯỜNG VĂN HỌC: Giải thưởng văn học để tài công nhân 5 năm (1975-1980) của Tổng công đoàn và Hội Nhà văn Việt Nam với tiểu thuyết *Chở đàng người kĩ sư*. Giải thưởng Bông sen trắng hạng A của UBND tỉnh Bình Trị Thiên (năm 1993) với tiểu thuyết *Những cánh cửa đã mở*. Tặng thưởng hạng B của Ủy ban toàn quốc Liên hiệp các Hội VHNT Việt Nam (năm 1995) với cuốn *Lê Văn Miến - người họa sĩ đầu tiên, người thầy đầu tiên*. Giải thưởng Cổ đô hạng A của UBND tỉnh Thừa Thiên - Huế với tiểu thuyết *Thập giá giữa rừng sâu* (2004). Giải thưởng Nhà nước về văn học nghệ thuật năm 2012.

Phần Một

CHẠY TRỐN KỶ NIỆM

1

Thành phố miền Trung yên tĩnh ấy bước vào một ngày mới, với dáng điệu riêng của mình. Giữa các vườn cây sum sê xanh tốt quanh năm, những ngôi nhà hiện ra dưới ánh mặt trời hào phóng miễn nhiệt đới vẫn giữ được vẻ khiêm tốn, kín đáo, chẳng hề làm biến đổi cảnh sắc vốn rất hài hòa nơi đây. Bước chân của các em học sinh, tiếng rao mời của những gánh quà sớm như cũng biết gượng nhẹ, gìn giữ cho thành phố cái phong vị thanh lịch dịu dàng.

Trên dòng sông chảy ngang giữa thành phố hầu như suốt bốn mùa trong xanh và tĩnh lặng, một chiếc thuyền xuôi về cửa biển, tiếng máy phình phịch độc thoại trên mặt nước mờ sương, chỉ vừa đủ báo hiệu một ngày mới đã bắt đầu và đánh thức các bạn thuyền còn cảm sào yên ngủ.

Đường phố đông dần lên, nhưng hiếm thấy cảnh chen lấn, xô đẩy vội vàng. Từ ngày xăng dầu khan hiếm, những

chiếc xe đạp thổ đã thay thế cho Hon-đa ôm. Thoạt đầu, người ta khó chịu về việc đó; nhưng dần dà, hình như chiếc xe đạp thổ đã tỏ ra thích hợp hơn với cái thành phố nhỏ yên tĩnh mà chẳng mấy giàu sang này. Trên những con đường từ trung tâm thành phố ra các bến xe, thàng hoặc mới thấy một chiếc Hon-đa rù lên hối hả, lướt vượt lên những chiếc xe đạp thổ và lẫn át tiếng xe lam thành phạch đều nhịp vó lên mặt đường nhựa láng bóng.

Bến xe phía Bắc thành phố mỗi lúc một vắng dần. Dăm chiếc xe đồ sơn nửa xanh nửa vàng, ngắn thun lùn tựa hình những con cóc, chạy các huyện quanh thành phố rồi bến trước hết; rồi đến mấy chiếc xe ca đi các huyện phía Bắc tỉnh. Những người bán quà bánh và đủ thứ hàng linh tinh khác cũng không chạy quanh rồi rít chào mời hành khách nữa. Buổi sáng chưa có xe về, mấy người đạp xích lô, xe đạp thổ, sau khi trả khách, thơ thẩn nhìn ngó quanh bãi xe chốc lát, cũng đã rời bến. Chỉ còn chiếc xe ca đi Hà Nội, hẳn là chưa đủ khách, nên anh tài còn nấn ná đợi "vét" thêm một đôi người đi những chặng đường ngắn hơn.

Giữa bến xe trống trải, thưa vắng, đôi trai gái đang nói những lời tiễn biệt bên ngoài thành xe đã được không ít người nhìn rồi xung quanh nhìn ngó, bàn luận. Chàng trai dáng người cao, gầy gò, xương xóc. Anh không còn trẻ nữa, mái tóc rậm đã thoảng đôi sợi bạc. Cô gái như cố ý giấu mình bên chiếc xe bán mì xiu, vành nón mỏng tang che gần hết khuôn mặt cô. Cả đến đôi bàn chân cũng được hai ống

quần loe buông phủ kín. Hắn là cô không nghĩ rằng vé kín đáo càng gợi sự chú ý của nhiều người. Hai chàng trai ngồi hàng ghế cạnh cửa lên xuống, nhỏ to bình phẩm:

- Minh đố cậu, cô nàng đẹp không?

- Đẹp.

- Cần cù?

- Cô gái nào đang yêu cũng có nét đẹp.

- Ó! Thế thì nói làm gì! Cậu bảo cô nàng là người yêu, hay là vợ của tay kia?

- Nào ai biết được. Mà bây giờ người ta vượt cái giới hạn ấy như trở bàn tay!

Nghe hai chàng trai đánh đố nhau, một hành khách đầu hói bóng, đang chăm chú đọc sách, bỗng buông kính ngẩng lên, nụ cười mỉm tinh nghịch làm khuôn mặt trẻ hẳn. Anh thoáng đưa mắt nhìn đôi trai gái bên chiếc xe mì xiu, cái môi trên hơi nhếch một chút. Ấy là dấu hiệu chứng tỏ anh sắp góp một lời đùa, hoặc kể một chuyện vui. Bây giờ thì anh quyết định giúp hai chàng trai ngồi ghế trước giải mấy câu đố vừa rồi; cũng là dịp đùa đôi bạn của anh một chút cho vui. Anh gọi to:

- Anh Trung ơi! Cát cánh được rồi!

- À... nhưng xe đã chạy đâu.

Người con trai thoáng chút giật mình khi bất chợt nghe gọi tên mình, nhưng tức khắc, anh đã tìm được lý lẽ để tự